

2005

דעות אחרונות

בשולי ידיעות אחרונות

2006

במסורת היהודית, בערב ראש השנה נוהגים לומר ולברך „תכלה שנה וקללותיה, תחל שנה וברכותיה“. מה נאמר, איפוא, בערב ראש השנה למניינם? במה נברך ואת מי? שנת 2005 המגיעה אל סופה היתה שנה רעה לעולם, שקבר את מאות אלפי מתו – מהצונאמי במזרח הרחוק ועד מדבריות עיראק. העוני גבר, המחלות השתוללו ורבים, רבים מדי, לא ידעו אפילו שנה אחת של נחת בחייהם. מנגד קם לו עולם ציני, אכזרי עד אימה, שרק הכסף מדבר בו. הגלובליזציה, שהפכה את העולם כולו לעיירה קטנה אחת, גבתה מחיר נורא מעשרות מיליוני אזרחי עולם, שקמים לבוקר של דולר אחד ביום וק' ערת אורז אחת ביומיים.

השנה האזרחית הגוועת השבוע גם לא האירה פנים למדינת ישראל: זו עדיין כורתת תחת נטל הלחימה בפלשתינים ומתקשה לעצב את דמותה כחברה מתוקנת ומתפתחת בעולם עיון מסכיבה. דווקא היום, יותר מאי-פעם, כאשר נדמה שישראל הגיעה לשיאה מההיבט האסטרטגי-הביטחוני ואין לה אויבים רציניים בפעם הראשונה בתולדותיה, ניבט מעבר לכתפי השנה הבאה, 2006, איום קיומי אסטרטגי שכמותו לא רבץ לפתחנו: פצצות אטום באיראן, מדינה מטורפת.

אירוניה של הגורל: דווקא כאשר היא נמצאת בשיא כוחה, מוצאת ישראל את עצמה כמעט בסכנה קיומית. את 2006 תצטרך מדינת ישראל לעבור דרך המשוכה האיראנית, בעזרתן של ארה"ב ומדינות אירופה ובאמצעות האופציה המדינית, ואולי אולי הצבאית. בכל מקרה אין לקנא בנו.

זו היתה, איפוא, 2005 ו-2006? מה אברך לה? במה תבורך? הסינים (ויש אומרים האי-נדיאנים) מקללים באמירתם: שתהיה זו לכם שנה מעניינת. מה נאמר ומה נגיד בפרוס 2006? שתהיה זו לכם ולכולנו שנה משע'ממת.

2200

נשיא ארצות הברית היה רוצה ששנת 2005 תימחק מהלוח הכללי, שלא יזכרו את זה, ובעיקר שלא יזכרו אותו. בפרוס השנה האזרחית החדשה עומד מדר הפופולריות הפרטי של ג'ורג' דבליו בוש על 36%. ניק' סון, נשיא שנוא מאין-כמוהו, גם בשפל תחת תיות לא הגיע למספר הנמוך הזה.

כאשר יצא למלחמה בעיראק, נסקה הפולריות של בוש ל-90%. העם שאג „הידר“, „כל הכבוד לצבא“, אבל 2,200 ארונות מתים עטופים בדגלי ארצות הברית, קול הצוצרה חרישי, מטח יריות כבוד ורמעות של אלמנות ויתומים הפכו את תמונת התמיכה על פניה. הידיעה כי היציאה למלחמה נעשתה על סמך ידיעות מוטעות, אם לא שקריות, הוסיפה על עקומת הירידה בתמיכה. הכישלון בשטפונות ניו-אורלינס הנחית מכת מוות על האיש שיושב בחדר הסגלגל בבית-הלבן. עכשיו הוא לא רק „ברווז צר'לע“, גרוע מזה.

למה כל זה חשוב לנו, הישראלים? כי, כיי' דוע, כל התעטשות אמריקנית גורמת להצטננות כאן, וגם – אולי – משום שהנשיא האמריקני יהיה רעב להישג מדיני כלשהו בשנה הבאה, וכשנשיא אמריקני רעב – יש'ראל, לעתים קרובות, „אוכלת אותה“.

200

לא רמת הכולסטרול של אריק שרון צריכה להדאיג אותנו, גם לא מספר הטריג'ליצ'רידים ולא גובה הסוכר בדם, אלא הדרך, הדרך לשנה הבאה: נו, טוב, הוא שומר את הקלפים קרוב לחזה. הוא לא מגלה. הוא לא חושף. חסמב"ה. אבל הוא, הוא יודע לאן הוא הולך ולאן הוא מוליך את כולנו?

איתן הבר

אריאל רובינשטיין • מה שהיה ומה שיהיה

זכות כ"ט באלול

קים את ניבוייהם. רק חכו עד שיושלם פיתוחן של עוד טכנולוגיות חדשניות שתאפשרנה לנו להיות בעולם בו מישוהו יידע על אחרים מה שהם עדיין לא יודעים על עצמם. מסופקני אם העולם שי' תהווה, במידה שהפנטזיה הזו תתברר כלא בדיו'נית, יהיה טוב יותר. תרומתי האישית לעצירת ה„קדמה“ היא שאני מתחייב לעשות כל שביכול'תי כדי לעשות את ההפך ממה ש„מכונת הנביא' המושלם“ תחזה שאעשה.

ובכלל, אינני מזדהה עם הלהיטות לצפות כבר עכשיו בסרט שיצולם רק בשנה הבאה. נוח לי לה' שאיר את העתיד שרוי מתחת למעטה אי הודאות. גם אני יודע שיום אחד אמות, אבל אני לא רוצה לדעת אם זה יקרה דווקא ב-2006. שהעניין הזה ייסגר שם למעלה בדיסקרטיות ובלי הדלפות ויי' כתב בספר שאף בן תמותה לא ראה ולא יראה. לכן אני מעדיף את תרבות שלהי חודש אלול על זו של סוף חודש דצמבר. ואולם, אולי אני בע'צם רק מחפש הצדקות לתחושות יותר בסיסיות. אמת, יש לי פינה חמה בלב לטעם התפוח ברבש ול'קול תקיעת השופר, ויש לי רתיעה מאורות עץ הא' שוח וצהלות מסיבות הסילבסטר. מותר לי. ■

פרופ' אריאל רובינשטיין מהפקולטה לכלכלה באוניברסיטת ת"א הוא התן פרס ישראל לכלכלה תשס"ב

שיש להם הבנה עמוקה של התלות בין מה שהיה ומה שיהיה. אבל כולנו מכירים את הפוליטיקאים שטעו, שוב טעו, ושוב טעו בחיזוי המזרח הקרוב והעתיד הרחוק. משום מה אנחנו מתייחסים בסוב'לנות למנהיגים אלו שעמדו על צדקת הערכו'תיהם גם אחרי שהתברר ואין להם אומץ לומר „טעינו“. אחד מהם הפליא לייחס את טעויותיו ל„נסיבות המשתנות“. להוכיחו: אם הנסיבות לא היו ביסודן משתנות, גם קוף היה מבין שמה שהיה הוא מה שהוזה.

מזרח, בני אדם מתקשים לתאר, שלא לומר לה' סביר, את השנה שעברה, אבל חיים באשליה שיצ'ליחו לחזות את מה שיהיה בשנה הבאה. „מדעי הע'תיד“ נוטפים שימוש מופקפק בסמכות. המקצוע'נות של התחזיות המסופקות על ידי כלכלנים, מד'עני מדינה, מומחי אסטרטגיה וגורמי מודיעין עדיין טעונה הוכחה. נראה שלתחושות בטן יש מש'קל כבר בניירות העמדה ומצגות ה'power point שמתלוות אליהם. תרגיל טוב: חפש את ההבדלים בין תחזיות המומחים לבין הדוחות מבית מדרש'ם של הקוראים בקפה והחזוים בכוכבים.

הרבה מ„מגידי העתידות“ מסכימים שחרב אי' ודאות מתהפכת מעל תחזיותיהם אבל מייחסים את כישלונותיהם (המעטים, כמובן) לחוסר המוש'למות הזמנית של השיטות שבאמצעותן הם מפי'

אני מעדיף את תרבות כ"ט באלול על זו של 31 בדצמבר. תחילת השנה העברית מיועדת לח' שבון נפש, לקיטורים ולאיחולים לשנה טובה יו'תר. החלפת הספרה האחרונה בתאריך הלועזי מלווה אצלנו בניבויים על חדשות העתיד. אפילו בימים סתמיים כותרות העיתונים בישראל נוטות לעסוק במחד יותר מלדווח על האתמול. ובעוד שמוספי אלול מסכמים את השנה החולפת, מוספי סוף השנה האזרחית מהדרים בתחזיות על השנה הבאה. ואני לא אוהב את הידעוניות.

למה? ראשית, כי ספורט החיזוי כמוהו כאמנות ההימורים במרוצי סוסים. הגרוטסקה מגיעה לנ'קודת רתיחה בצהובונים הכלכליים המבקשים משועי המשק לחזות מדרים כלכליים. הסלברי'טיס נופלים למלכודת ונוקבים בשער הדולר בסוף השנה הבאה בדיוק של אגורה. יש לי חשד שמי מהם שהיה באמת מאמין במה שהוא מנבא, היה רץ לקנות או למכור ולא לספר לכל העולם. אבל מכל מקום, ברכותיי למנכ"ל „שווקים פורחים וקור'טים“, ש„עשה זאת“ בשנה שעברה, רק שלא יטפח לעצמו אגו גדול מזה של מי ניחש נכונה (או לא) את תוצאות הגרלת הלוטו בשבוע שעבר.

הבנת תהליכים, התרעה בפני סכנות והצבעה על הזרמנויות הן דברים חשובים בתהליך קבלת ההחלטות הרציונלי. אני מכיר מעט מאוד אנשים

ישראלים 2005 ||| בועז אופנהיים

אג'ודה חברתית. אין ביטוי מתאים יותר לתיאור השנה שחלפה מאשר „השנה האזרחית“. השנה בה הגיעו בזה אחר זה דו'חות על היקפי העוני ותוצאות הפ'קרת הרווחה והחינוך – תוצאותיו האכזריות של המפץ החברתי הגדול. שום אירוע אחר שהתרחש השנה – לא הטרור, לא ההתנתקות, לא שרון – לא מתחרה בד'רמטיות ובהשפעתו הישירה על הציבור, בפגיעה המרוכזת בכבוד האזרח ובהסתלקות המוחלטת מאחריות לגורלו. תעודת הסיום של השנה האזרחית הזאת היא „מספיק“ – ריסקתם, דרסתם, אימלתם מספיק.

„ככל שהח'כים לוקחים פגרה ארוכה יותר, כך הכנסת מזיקה פחות“